

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak egész évre 6 korona

Felolós szerk.: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyilvánt. sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilvánt. díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A 200 milliós vasuti beruházás és Udvarhelymegye.

Székelyudvarhely, január 10.

A politikai ujesztendő olyan meglepetést hozott ez országnak, mely kedvezőbb minden pozíciónál, mivel sok munkára szoruló emberre nézve kenyeret, az országnak pedig gazdasági és ipari fellendülést jelent. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter tervéről van szó, ki a sokszor felpauzolt vasuti bajokon egy két-száz milliós kölcsönrel kíván segíteni. E horribilis összeget a legközelebbi három évre arányosan felosztva vasuti sínek vásárlására, új vágányok építésére, a hálózat kibővítésére, pályaudvarok és állomási épületek építésére és vasuti kocsik beszerzésére kívánja fordítani a miniszter.

Udvarhelymegye közigazgatási bizottságának e héten tartott ülésében, igen helyesen, Ugron Zoltán szövegét a miniszter ezen tervét, kifejezést adva azon kívánságának, hogy e megyének minden lehető el kell követnie most azon célból, hogy ez óriási vasuti beruházásban részesüljön, minthogy évégett szükséges az is, hogy az összes székelyföldi vármegyék közvéleménye és képviselői egyöntetű akciója kialakuljon egy olyan vasuti fővonal elnyerésére, mely a székely vármegyéket közvetlen és egyenes irányban összeköti az anyaországgal s így részelteti mindazon előnyökben, mely a gazdasági és ipari fellendülés elengedhetetlen feltételei.

Kétségtelen, hogy a nemzet magasabb szellemi és gazdasági munkájának legerősebb szerve a helyes gazdasági politika. A nemzeti fejlődés előfeltétele az, mely öntudatos nemzeti léttel élő népeknél más nem lehet, — mint a mely az anyagi és szellemi erősödére szolgál. A modern államélet, mely a népek versenyét fejlesztette ki, a helyes és célszerű vasuti hálózattal sietett segítségére a gazdasági erőnek. A földművelés, ipar, kereskedelem ma nem virágozhatik célszerű és gyors közlekedés nélkül.

Erdélyen keresztülvezető egyetlen fővonalunk által a nemzetiségi városok a világ forgalom minden előnyeit élvezik, míg a székely városok, vagy, mondhatjuk a vármegyék, jelentőségüket elvesztették, az ország politikai és gazdasági központját messze kihalt vidéki központokká váltak.

A szerencsétlen közlekedési politika, mely a fővonal elhelyezésében nyilatkozik meg, kiszolgáltatta a Székelyföldet s így Székelyudvarhelyt a nemzetiségek gazdasági és közlekedési fölényének. Amíg ellátta a szászföldet a világforgalom minden áldásával, megfeledezett Udvarhelymegyeről, Erdély legmagyarabb vidékéről. Városunk fejlődése stagnál, iparunk, kereskedelmünk hanyatlak. Az ország politikai és gazdasági központjától annyira távol estünk, hogy népünk abelyett, hogy politikai és gazdasági erőtartálékja lenne a magyar állameszmének, elszegényedett, kivándorlásra kész.

Ez a mult helytelen politikáját szomorúan és megdönthetetlenül igazolja, miért is szükséges az, hogy a nemzeti kormány a bajok szá-

nálásakor, tehát most, a multak bűneit ezen a vonalon is orvosolja és visszaadja a Székelyföldet hivatásának, de mindenesetre részesítse mindazon előnyökben, melyek nyomán gazdasági és ipari fellendülés jár és mindenesetre legalább is olyan mértékben, amint részesíti a horvátokat, kiknek nagyzási hőbortját még akkora áldozatokkal sem lehet kielégíteni.

A 200 milliós vasuti beruházás általános elégedettséget és örömet joggal csak akkor fog kelteni, ha ezek a milliók valóban általános szükségleteknek kielégítésére fognak fölhasználni és nem a nemzetiségek szájaikak bedugására fordítanak, mivel ha itt a világforgalomból kizárt Székelyföldön újra azt kell látnunk, hogy a tőlünk gyűjtött, vagy gyűjtendő, általunk fizetett, vagy fizetendő adófillerek nem nekünk, hanem másoknak adatnak vissza és pediglen úgy, hogy nyomában ellenségeink megerősödnek, akkor bizony nincs okunk a meglegedésre és a 200 milliós beruházás csak mint olyan adósság fog minket érdekelni, melyek nem előnyeit, de bátrányait érezzük.

Óriási közgazdasági, sőt nemzetpolitikai jelentősége van azon új erdélyi fővonal kiépítésének, mely a székely vármegyéket közvetlen kapcsolatba hozza egymással, az országgal és a külfölddel. Az 1895. VII. t.-cz intézkedik ugyan a székelyvasutak kiépítéséről s ez jórészen már végre is van hajtva, sajnos azonban ezzel nem érték el azt a célt, amit egy igazán székely vasut szolgálni volna hivatva. Az ugynevezett székelyvasut — körvasut lett, melyen köröskörül lehet futni a székely megyéket, azonban azokon keresztül utazni nem lehet.

A budapest — kolozsvár — brassó — predeáli fővonal kiépítése előtt a székely városok: Marosvásárhely, Kézilvásárhely, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Csikszereda nevezetes ipari központok voltak. A bő, fa, ruházati ipartermékei e városok szabói, szücei, kalaposai, cipészei, timárai, lakatos, kovács, fazekas kézmű iparossai által látták el nemcsak a székelyföldet, de Románia, Bulgaria egy részét. A román vámháboru e tiszta székely városokat fosztotta meg fogyasztó területétől. A kelet, mely természetes fogyasztó területe volt fejlett székelyföldi házi, kézmű, sőt a gyári iparnak (Bodvás, Füle, Balábánya, Parajd) elveszett, a nyugat nem kárpótolta a székelyföldet. Az osztrák ipar fejlett gyárai, nagy tőkével dolgozó gyárosai szabadon ontják produktumaikat a székelyföldre. A befogyasztásban versenyezni nem képes velők a székelyföldi ipar — a keletről kiszorítottat. S amíg a fővonal a nemzetiségek kereskedelmének és közgazdaságának életet adott, addig a székelyföldön levő rengeteg kincs, a mi nyersanyagban van, fa, vas, szén, mészkő, márvány hozzáférhetetlen maradt, vagy óriási szállítási nehézségek közt hozható forgalomba.

Ettől a 200 milliós vasuti beruházástól

várjuk most, hogy a székelyföldi vasuti mizeriák orvosoltatnak. Ettől várjuk iparunk pangásának megszűnését, a mezőgazdaság újmely nagy bajainak orvoslását s a kereskedelmi, a forgalom fellendülését. Részletkérdésekbe most nem kívánunk bocsátkozni. A vasuti vonal készülhet a Borszék, vagy új, praktikusabb terv szerint, csak az a fő, hogy Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy érintésével készüljön. Éppen ezért szükséges az, hogy ez irányban egyöntetű közvélemény alakuljon ki a székelyföldön. Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága már megtette a kezdeményező lépést, amennyiben a felszólaló indítványára telirátalig keresi meg ez ügyben a kereskedelmi kormányt, vagyis megújítja 1904 évi kérelmét. Tegyük ezt a székelyföldi társörvényhatóságok is. Országgyűlési képviselőink lépjenek érintkezésbe s ez irányban indítsanak egyöntetű akciót — s akkor és úgy lehetetlenségnek tartjuk, hogy kérésünk meghallgatásra ne találjon. Itt az ország veszélyben levő keleti védbástyájáról van szó és ahol milliók találtak a horvátok és más nemzetiségek édesgetésére, — ott kell, hogy legyenek milliók e védbástya megerősítésére.

48 és 67.

Székelyudvarhely, jan. 10.

A székelyudvarhelyi 48-as polgároknak mai napon tartandó pártalakítava alkalmából időszerűnek tartjuk a lehető legnagyobb objektivitással rámutatni a 48-as és 67-es politika lényegére, igyekezőn bebizonyítani azon multkor tett állításunkat, hogy a 67-es alapon álló alkotmánypárt, melynek Udvarhelymegyében számos, igen tekintélyos híve és a 48-as függetlenségi párt, nem versenytársak s így a mai pártalakítást a 67-es alkotmánypárt híveinek nincsen miért nyugtalansággal fogadnunk. Nincsen pedig annyival is inkább, mivel annak célját, tekintve a funkcionális koalíciót, legfőként a „boteg iskola” hívei ostromos akciójában és a bekövetkezendő képviselőválasztásokban látjuk legfőként indokolva.

Hosszu évtizedeken keresztül a szabadelvű párt az intranzigonos függetlenségi politikából élt. A függetlenségi program volt az, a porzionális unió, a melynek ellenében a 67-es szabadelvű pártot tartotta a király és az országnak a nagy konfliktusoktól irtózó többsége. A népszerű és agresszív függetlenségi politikával szomban a védekezés lejtőjére csuszott a szabadelvű párt és ebben a védekező politikában aulikuság volt az eszköze; 67-es Deák-politika viszszafele fejlődött, nem haladhatott nemzeti irányban előre: azok az elemek, a melyek a helyes átmeneti politika képviselői voltak, nem érvényesülhettek a két szélsőség közt: a rosszul informált király és a rosszul és hamisan informált szabadelvű párt egyfelől, másfelől a függetlenségi párt a maga ezabatosan soha meg nem fogalmazott programjával. Miot két malomkő közt őrldött le az a politika, a mely mint középső, az átmenetre lett volna és lenne hivatott. Innen volt és ebben van a helyzet fonákasága. Széll Kálmán akart rendezőváltozást a szabadelvű párttal. Ő átakarta alakítani a szabadelvű pártot azzá, hogy átmenet lehessen. A szélsők megbukatták.

Ma, az ugvonozott függetlenségi programról az a kérdés, hogy megérett-e? Caakhogy nem is tudni igazában, mi a program és mennyi. Mert szabatos programot soha sem csináltak. Az ismeretes,

48-as program nem az, ma már nem is lehet az, sok részében elavult és meghaladt. Az ugynevezett vörös könyv, egy töredéknek irásos programja volt, utánna pártszakadások is következtek. Soha tehát a függetlenségi programot igazában meg nem csinálták és mindenki a maga ízlése szerint képzei. De az ország és főképpen az ország nagy intelligenciája ma is még — ha másképp nem lehet — megnyugszik egy tiszta erkölcsű, nemzeti irányú, ugynevezett 67-es Deák-politikával. Példa rá a Széll Kálmán többsége, kormányának és pártjának egykori népszerűsége. Hogy a függetlenségi párt nagy többséggel került ki a választásból, az a nemzeti reakció eredménye volt, a Tisza István és a haladó-kormány erőszakos és alkotmányellenes politikája ellen való föllépés és tüntetés. Széll Kálmánnal szemben — pedig az övé elnyújtva választás volt — nem érvényesülhetett tulajdonképpen a függetlenségi párt, a maga szigorúan meg nem állapított és meg nem tartott politikájával és ma is az a helyzet, hogy a tisztességes és nemzeti irányú, ugynevezett 67-es politikának meg van a vonzó ereje az országban, ha konfliktus nélkül tovább nem mozdulunk. De hogy a 67-es politika ma még kielégítheti a hazafias öntudatot és tisztességes kormányzati alapot ad, példa rá a jelenlegi helyzet, a mikor a függetlenségi párt vezérémberei benne vannak a 67-es felelős kormányzatban s a párt ezt az alapot a maga egészében támogatja. „Elvei föntartásával”, de támogatja. Sőt sokan vannak a függetlenségi pártban is, a kik a soha hivatalosan és egyértelműleg ki nem nyilatkoztatott perszonál uniót nem tartják programjuknak, sőt az a véleményük és az az igazság és a helyes politika, hogy a míg a Deák-politikája a maga legteljesebb formáját el nem érthette és a szerint nem érvényesülhet, addig tovább menni, addig, az eddig ismeretes és ismeretlen függetlenségi politikákra átérni nem czél szerű. A függetlenségi politikák és a függetlenségi taktikák tehát az a helyesebb hivatalos, hogy akár közvetlen részvétellel, (ez a jelenlegi helyzet), akár ellenzéken: törekedjék egy oly alakulás elérésére és megvalósítására, mely a 67-et a maga teljességében megvalósítsa, megállapított programmal és azzal szerzendő többséggel.

De tovább megyünk. A politikai vitatkozás mai alapjától el kell térnünk, ha tisztán akarunk látni és szabadon akarunk mozogni, mert az eddigi alapon ködben vagyunk, kezünk és lábunk össze van bogozva. A gordiusi csomókat föl kell oldani.

Nagy tévedés például az, a mi minduntalan fölhangzik, hogy a 67-es pártok és a függetlenségi párt — versenytársak. Ez téves fölfogás. Nemcsak azért, mert a koalíció természete nem türi valamelyik pártnak a kizárólagos uralmát, de azért is, mert ha a koalíció megszűnne, akkor sem lehetnek versenytársak az alkotmánypárt és a függetlenségi párt. Ezek a közjogi pártok, fokozatot jelentenek. Nem olyan pártok ezek, mint más pártok, a melyeknek pártpropagandával kell híveket toborozni és a melyek a közjogi alapon kívül, programjuk egyéb részeiben is eltérnek. Ha a függetlenségi politika egyszer megéri és érvényesülhetni fog a maga, ma még ismeretlen teljességében és terjedelmében: nem lesz senki, a ki a kevesebbet követelje és egyéb különbség híján, föntartva politikáját és mondjuk, az alkotmánypárti zászlót tovább is föllobogtassa. De ha ez a politika, a függetlenségi program végső fokozatáig, ma még meg nem valósítható, mert ha erőszakoljuk, jönnek a konfliktusok, jön Fejérvári a maga nemzetellenes, kíméletlen és tekintet nélkül való aulikus politikával: akkor be kell érünk az elérhető leg-többel, az arany középponttal, a melyen haladva, az ország szellemi, erkölcsi és anyagi ereje fejlődhetik, erősödhetik és előre mehet fokozatosan, a nemzeti állam teljese megépülése felé. Mert ha a függetlenségi párt csakacsul ragaszkodik meg nem állapított és mondva csinált álláspontjához és nem tér arra az utra, vagy annak az irányára, melyhez ma a legközelebb az alkotmánypárt áll a maga fölfogásával, álláspontjával, törekvéseivel és emberivel: fölitézheti ismét a konfliktusokat és a nem rég mult idők rémeit és utálatos politikáit, a kik az országot megint viszarántják a szegénység, megalázás és gyalázás örvényébe.

A hívő nép szívében élő legszélsőbb politikájuk föntartásával csatlakozhatnak ehhez a mondjuk átmeneti középpárhoz, a melyet most alkotmánypártnak neveznek, de nevezhetnének másként is, mint a hogy most is a koalícióban, olvoik föntartásával vállaltak tárczákat és támogatják a 67-es kormányt. De nem is kell „csatlakozniok”. Nem kell fuzionál-

nia a 48-nak a 67 el. Ez is egyik boga a helyzetnek. Csak állást kell foglalniok. És ezt bátran, minden álszemérem nélkül tehetik, mert mi a Deák-párti, mi az igazi 67-es politika, mi az alkotmánypárt politikája? Semmi egyéb, mint egy tisztességes, lehetséges, nemzeti kormányzás Magyarország szuverenitásának és függetlenségének elvi alján és határozott föntartásával. Deák semmit sem adott föl Magyarország évezredei joguiból, de egy oly kiegyezési alapot teremtett, mely rázkódások nélkül, a jogfolytonosság föntartásával, egyszintenciális támasztékul szolgálhatott a nemzeti fejlődésnek.

A függetlenségi politikát, az országra nézve üdvös és célirányos függetlenségi politikát mindenki akarja Magyarországon, de ha nem csinálhatjuk a teljese, az ismeretlen teljese, ha ki nem vihetjük a többet, vagy éppen a nagyobbot: meg kell a kisebb jóval elégednünk a nagyobb rosszal szemben.

Tehát — és itt rátérünk meghatározásaink nagy és végzetes konfuziójára — nemcsak azok a függetlenségi politikások, a kik tagjai a Kossuth Ferencz elnökele alatti pártok, hanem Deák Ferencz is az volt, az alkotmánypárt is az.

Deák csinálta meg az első posszipilis és politikailag lehetséges függetlenségi programot, Magyarország szuverenitásának alapján, Ausztriával kapcsolatban, a paritás szem előtt tartásával.

És most mondjuk ki nyíltan: a Deák-féle függetlenségi program alapján, miniszter ma Kossuth Ferencz, ennek a programnak nemzeti tartalommal való megtöltése és kiszélesítése, — föladata a jelenlegi kormányának és a koalíciónak. Itt van az új program, jövő programja és politikája. Ez a gordiusi csomó megoldása.

A perzonális unió nem programja a függetlenségi pártok, nem is végcél, hanem teóriában is. végső állomása közjogi politikánknak. De nemcsak a Kossuth Ferenczének, hanem, a Deák Ferenczének is az volt. És Kossuth Ferencz is csak akképp tud kormányozni, ha posszipilis program alapján áll, vagy olyat csinál ma, — a mai haladásának megfelelő, — mint Deák csinált 67-ben. Kossuth sem tud másképp programot csinálni, mint Deák csinált a függetlenségi politikából. Csak többet csinálhat, csak tovább mehet. Csak egyet nem szabad: visszaféjődni, mint a szabadalvó párt alatt és a jogfolytonosságot cserben hagyni, mint a haladó-párti uralom idejében.

Minden politika hazafias és függetlenségi politika, a mi előre viszi az országot azon az uton, a mely a magyar nemzeti államiség teljességébe visz. Ne játsszunk tehát e szavakkal és ne bolondítsuk egymást az elnevezések évtizedes konfuziójával!

A közjogi téren nem szabad licitálni és versenyezni a pártoknak, mert ezzel csak utját álljuk a fejlődésnek és megbénítjuk erőinket. Az alkotmányos éra 67 óta bebizonyította, hogy a mikor a közjogi alapon licitáltunk és versenyeztünk, nem fejlődhetünk, sőt visszaféjődtünk, a mikor pedig megüzünttük a licitációt és egy közjogi alapsra helyezkedtünk: megállítottuk a reakció lavináját s most ezen az alapon eléggé szilárdan állunk és teszünk néhány lépést előre.

A jelenlegi koalíció: koalíció a közjogi alapon. A legkülönbözőbb pártárgyalatoknak és tendenciáknak egyesülése egy közjogi alapon. Ebből ennek meg is kell maradnia mindig. Az volt eddig az egészségtelen dolog, hogy nem volt egynégy közjogi alap. Ez a közjogi alap pedig so a 48, se a 67. Szembesítve, a számok végzetesek; a magyar közélet konfuzióját idézték elő mindenkoron s pedig senki sem tudja e számokról pontosan, hogy mit tartalmaztak, mert mindonki mást magyarázott bele, többet, kevesebbet, ahogy jött. Kiegyezésiok mindig kell az egyes tényezőknél. Anélkül nem lehet semmi. A királylyal is, Ausztriával is meg kell egyezniük. De jobban egyezünk meg a mi javunkra, ha mi magyarok együtt vagyunk és ha mi erősek vagyunk, mintha egymással harcban, gyűlölködésben élünk közjogi téren is. A pártok föladata tehát a következő:

Közjogi egység köztünk, egyetértés köztünk, magyarok közt, Béccsel szemben.

Ez a helyes politika. Ezenkívül azután más tereken pártoskodjunk, harcoljunk egymás közt is, egymás ellen is, a fölfogások, temperamentumok különbözősége szerint. De ne felejtjük el: közjogilag mindnyájan függetlenségi vagyunk és nemcsak azok, a kik a Kossuth Ferencz pártjában vannak. Ez legyen a uovum a jövő politikájában. Ez a gordiusi csomó megoldása. Ebben az irányban elmélkedjenek azok a vezetők, a kik a koalícióból való helyes és

nemzeti irányú kibontakozás aozéz problémájával foglalkoznak.

Politikai jegyzetek.

Békelyudvarhely, jan. 11.

Ujévi beszédjében Kossuth Ferencz határozottan rámutatott arra, hogy az általános szavazati jog törvényjavaslata még a tavasz folyamán a Ház asztalára kerül. S nyomban megindul ismét az a bizonyos honmentés, mely abból áll, hogy nem szabad megcsináltatni az általános szavazati jogot, mert a magyarság veszteségét jelenti. Egy általános jelszó kezd ez lenni, melyet felületes publicisták mindannyiszor előrántanak, valahányszor komoly érdek nélkül szűkölködnek.

Aki a viszonyokat ismeri s a statisztikát tanulmányozza, az tisztában van azzal, hogy ennek az ellenvetésnek nincsen alapja, sőt mint ezeltől két évvel, amikor az általános szavazati jog eszméje először vetődött fel Magyarországon, kimutatták, hogy a magyarság s a polgárság határozott gyarapodását jelenti.

Hogy a jelenleg érvényben lévő választói jog nem kedvez a magyarságnak, azzal tisztában van mindenki, aki az alföldi s felvidéki vagy erdélyi választói viszonyokat összehasonlítja.

Világos, hogy a cenzus megszüntetése a magyar választók számát sokkal nagyobb arányban gyarapítja, mint a nemzetiségeket. A mai cenzus eltörlésével a magyar választók aránya körülbelül 8—10 százalékkal javul a nemzetiségek rovására. Számszerint így, de a valóságban még sokkal hatékonyabban.

Egy másik jelenség is közrejátsszik itt a magyarság javára — a városok. Tisztán városi kerületekben eddig is ritkán volt nemzetiségi jelölt, de nem lesz soha nemzetiségi képviselő, mert a városok magyarosodása feltartóztatlan. Hisz a mai százsz nemzetiségi tíz kerületnek együttléve nincs annyi választója, mint egy szabolcs- vagy csongrádmezei magyar kerületnek és ép az oláhok közt van sok 200—400 választós kerület.

Ha minden huszecer lakón felüli városnak önálló választókerület adatik, — amit a kultura és az ipar, a kereskedelem érdekei is fölötte sürgösen parancsolnak — más oldalról ismét megszorodik a magyar kerületek arányszáma, újabb 6—10 százalékkal.

Az általános választójog életbeléptetésével, csupán a cenzus elejtésével a városok megfelelő pozícióhoz való juttatásával tehát a magyarság aránya óriásilag megerősödik, amivel okvetlenül karöltve kell haladni a vidéki kerületek oly természetű kikerekítésének, hogy körülbelül egyenlő számú választója legyen valamennyinek, aminek folytán az apró erdélyi nemzetiségi kerületek száma leolvad és az alföldi magyar kerületek száma megszorodik.

Igy tehát nyilvánvaló, hogy a városoknak s a polgárságnak s ezekkel együtt a magyarságnak az általános választói jog csak előnyére lehet.

Bizonyára ebből a szempontból indul ki a kormány is, mikor az eszme megvalósításához hozzálát.

Nem egy doktrinér okoskodás ez, hanem a való életből meritett feltevés, mely bizonyára hozzá fog járulni hazánk anyagi és szellemi haladásához.

Az osztrák-magyar bank rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy úgy a magyar, mint az osztrák kormánytól, a lejárt bankszabadalom meghosszabbítását fogja kérni. Nem véletlen műve, hogy az újévi beszédekben, Wekerle és Kossuth határozott hangon nyilatkozott a bankkérdésről. Kossuth Ferencz szava teljesen felel a függetlenségi vagy többségben kifejeződött álláspontot s minden kétséget kizárólag boigéri a bank önállóságát. Wekerle nyilatkozata, ha kissé tartózkodóbb is, teljesen világos. A miniszterelnök, akiről köztudomású, hogy az önálló bank felállításával szemben ezidőszent bizonyos pénzügyi aggodalmakat táplál, érett és megfontolt nyilatkozatából ítélve, azon lesz, hogy az aggodalmait tehetőségének latba vetésével eloszlassa és legyőzze a netán jelentkező nehézségeket.

A koalált pártok között bizonyos, hogy a többségben levő függetlenségi párt egymaga is keresztül viheti az önálló nemzeti bankot. Egy ilyen nagy horderejű gazdasági reform, azonban nem lehet pusztán egy politikai párt erőpróbája, a dolog természete már úgy kívánja, hogy az önálló bank létesítéséhez az összes pártok, az egész nemzet osztatlanul közreműködjen. Csak így biztosítható a bank zavartalan prosperálása.

Nemrég a konzervatív 67-es politikusok ridegen elzárkóztak még a gondolatától is a bank-önállóságunk. A közös bank működéséhez hozzáértő vezető pénzügyészeink is a közel-múltban ellene voltak a sarkalatos függetlenségi ideálnak, mely idegen befolyástól mentes nemzeti jegybank létesítését követelte. Az újabb politikai irányzat azonban határozottan a dogmák élének tompításával járt. Le kellett térni a 67-es politikának is a dogmaszerűen vallott közös bank álláspontjáról, mint ahogy a függetlenségi párt, a gyakorlati politika parancsának engedelmessé, több tekintetben szintén engedett a merer dogmatizmusból. A kölcsönös köznevelés tette lehetővé, hogy a közösség hívei között is mind terjedőben van az önálló bank eszméje s nem fog senkit sem meglepni, ha a kért bankszabadságot az Osztrák-Magyar Bank el nem nyeri és a magyar gazdasági faktorok teljes erővel hozzájárulnak az önálló nemzeti bank gyors létesítéséhez.

A képviselőház első ülésén megválasztják a speciális bizottságot, amelynek hivatása előkészíteni az önálló magyar nemzeti bank ügyét.

Ebben a kérdésben tehát elérkezett a döntés ideje.

A nemzet egy jogos óhaja fog nemsokára megvalósulni.

Hatalmas perspektívára ad alkalmat a kormány most kiadott munkaprogramja. A kiegyezés kész, a bankkérdés megoldása folyamatban van, a külföldi szerződési tárgyalások nemsokára mind be lesznek fejezve. A koalíciós kormány ezzel feladata legkényesebb részén átesett, tiz esztendőre rendezte az ország gazdasági életét. Tiz esztendő múlva, hogy mi lesz? Önálló vámtérület! Ezzel a gondolattal meg kell barátkozni a közös vámtérület makacs híveinek, mert bizonyos, hogy most kötöttük az utolsó kiegyezést Ausztriával. 1917-ben már teljesen független gazdasági önállóságra léphetünk át s egy évtized ép elegendő arra, hogy komoly munkával megalapozzuk a gazdasági önállóságra való áttérés összes feltételeit. Első sorban a magyar megerősítjük az ország iparát és kereskedelmét.

A kormány most kiadott programjában az anyagi kérdések dominálnak. A programunk főbb becsései annak gazdasági tartalma adja meg. A kormány dolgozni és dolgoztatni akar. Dolgozni, hogy gazdasági életünket újja formálja, dolgoztatni, hogy a forgalomba hozott milliók révén az ország vagyoni erősödése következék.

A munka program szerint a kormány közel ötszáz millióra rugó beruházási munkát akar keresztül hajtani. Ez a reugeteg pénz mind az országban marad, a dolgozó magyarságnak kegyeret, gazdasági gyarapodást ígér s emellett oly közszükségletet elégít ki, melynek értéke a jövőben is megmarad s erősíti pozícióinkat Ausztriával szemben.

Pártszervezés.

Székeludvarhely, jan. 12.

48-as részről felkéröttünk a következő sorok közlésére:

Az általános választói jog törvénybe iktatásával Magyarország nagy átalakulás küszöbén áll. Ennek gondolata foglalkoztatja mindazokat, kik a honföldön a második évezredben is a magyarság részére követelik egy jogi, mint történelmi alapon. Teljes nyugalommal és bizalommal várhatjuk be az erre vonatkozó javaslatokat sonál is inkább, mivel a vezér egyetemesek, első sorban a tervezésre hivott gróf Andrássy, közjogi tudása, hazafisága és fajszeretete elég biztosíték az iránt, hogy e vérral szerzett hazában egy ur lehet a jövőben is: az állam-szerző, szervező és fenntartó magyari!

Hogy azonban ennek akarata mindenen döntő

legyen, erre nézve szükséges, hogy a magyarság szervezve, milliói egy táborba legyenek terelve, hogy azok szívét, agyát egy gondolat, egy érzés bessa át: *Magyarország függetlensége.*

Ez adott okot arra, hogy Székelyudvarhely polgárai ma összejöjjenek, hogy a kezdő lépéseket megtegyék először Székelyudvarhelyen, azután a közösekben azután, hogy a megye székegyeit egy táborba gyűjtsek, politikai dogmát választva, azou egyesüljenek s ezzel a politikai bitvallással szolgálják úgy megyénk, mint az ország közügyeit.

Miután pedig kifejezötték azért jövőnk ösze, hogy megyénkben egy erős, tömör, megalkuvát nem ismerő függetlenségi és 48-as pártot szervezünk és mert ez a párt — a történelem igazolása szoriat — már 400 éve hogy megvan és működik s az utolsó választásoknál már teljes győzelmet uratva, a szabadelvűpárt 38 éves uralmát megszüntette; valamint azt is mérlegelvé, hogy érzésben amugy is enuok a pártnak a táborában volt mindig az egész magyar nemzet: nyilvánvaló, hogy az egész vonalon s így megyénkben is, enuok a pártnak kell az eszméjét, törekvéseit és célját bevinni a közudatba, hogy annak lobogóját minden jó székely magasan, büszkén hordozza, hogy azzal az ország függetlenségét s gazdasági jólétét biztosítsa.

Jól tudjuk, hogy a függetlenségi párt léte és elvo úgy e régmúlt időkben, mint 1867. év után is, a magyar történelem politikai szükségére volt s hogy 1905. évben győzött, azt az utóbbi évek eseményei csak sietteték. Ezzel a győzelmével most már a kormányzás kötelezősége is reá hárult s hogy a való gazdasági rendszer a maga teljességében nem következett be, mint be szokott következni az igazi alkotmányosság földjén, Angliában; annak oka a mi sajátos viszonyainban keresendő. Egyet azonban elértünk, elértük azt, hogy meg van döntve az a téves európai fölfogás, hogy a függetlenségi párt nem kormányképes, hogy annak alapelvei csak a társadalom utján valósíthatók meg; fényes bizonyosság erre az a körülmény, hogy Ő Felsége tanácsában többen ülnek azok, kik ennek a pártnak vezetői, életelő erői.

Mielőtt tehát a pártalakulást az értekezlet ki-mondaná, a tetteket kell megismerni, hogy azok ismeretével vohessük föl a küzdelmet. Legyen szabad a magam álláspontját alábbiakban körvonalazni és az értekezletet arra kérni, hogy lehetőleg oly alapot fogadjunk el, melyre gyakorlati politikát lehet építeni.

A valódi 48-as függetlenségi politika, a pragmatika-sanktiónban vállalt kötelezettségen kívül, Ausztriával semmiféle közösséget nem ismer. Miután pedig a pragmatika-sanktiónban azou föltételt, melyet az országgyűlés a udág örökléséhez fűzött az képezte, hogy a kölcsönös védelem meglolygon Ausztria és Magyarország között, hogy Magyarország állami függetlensége, közjogi és kormányzati önállósága épségben maradjon: világos dolog, hogy ennek a politikának megvan a törvényes jogalapja. Azonban ezt az egyezményt az 1867. évi XII. t.-cz. lényegesen kibővítette s ezáltal Magyarország és Ausztria között realuniót létesített, melyben az uralkodó személyének közösségén kívül közösség lett a külügyek vezetése, az lett a hadügy, nemkülönben kizárólag az ezek kölléségeire szükséges pénzügy; továbbá az Osztrák államadósság az a része, melyet 1867. évben azon címon, hogy Ausztria a török alatt össze ne rokadjon, az ország elvállalt; közösség lett a vám és kereskedelmi szövetség; az lett az 1878. évi XXVII. t.-cz. alapján az Osztrák-magyar Lloyd hajózási ügye; nemkülönben az 1878. évi XXV. t.-cz. alapján a bankügy. Miután pedig ezen közösségek tárgyalására egy külön testület létesített; az ugynevezett *delegatio*, a tisztán 48-as alapon álló függetlenségi párt 38 éven keresztül ezen testületbe maudátmal nem vállalt s annak tárgyalásában részt som vott.

Vessünk most már egy pillantást a közelmúlt két év eseményeire. A mint előbb is mondtam, az 1905. évi választások a függetlenségi párt teljes győzelmével végződév, reá hárult azon kötelezettség, hogy a kormányzásban résztvegyen és mint többség, a 67-es alapon álló pártok egyesülésével fenntartván elvi álláspontját, az ország közügyeit intézze. Ha megvizsgáljuk azt az alapot, melyre a függetlenségi párt lépett és melyen gyakorlati politikát folytat; az nem egyéb, mint az 1890. októberi, ugynevezett „erdélyi program,” melynek sarkalatos alaptétele a Sanktío-pragmatikában vállalt kötelezettség, a perszonálunió feltöltlen olismerése és banyalozása mellett, hogy a párt a közösségek tárgyalásában részt vesz és az 1867. évi kiegyezés megszüntetésében a

fokozatot tartja szom előtt. Megyőzto nem csak Ő királyi Felségét arról, hogy Magyarország fejlődését ezen az alapon lehet biztosítani trónjának örökségét és a korona fényét növelni; de egyben a vén, minden ujításra ideges Európa is látja, hogy a függetlenségi párt kormány politikája, som a két dunai állam, som pedig Európa békéjét nom veszélyezteti. Másfél éve folytat a függetlenségi párt gyakorlati politikát és máris látjuk, hogy a vám és kereskedelmi *szövetség* az utolsó kiegyezésben már a két állam *szerződése* helyettesíti és 1917. évre fenn van tartva az országnak szabad elhatározási joga e kérdésben. Az Osztrák államadósság részére eddig változatlan mennyiségben fizetett kamatnak megföld tőko kiszakittatva, annak konvertálása által meg egyefől évonként az ország két millió felül összeget takurít meg, addig másfől a közösséggel itt is szakit. A bankügy különállása ma még függő kérdést képez ugyan, de nincs kétség aziránt, hogy az önálló magyar bank losz a közöljövőben a magyar hitölügy szabályozója.

Ezekből láthatjuk, hogy abban a perczben, melyben egy Kossuth és Apponyi a korona tanácsában helyet foglaltak, már a függetlenségi álláspont vagyis a fokozatosság elve gyakorlatilag is megvalósulást nyert.

Nem kell tehát tartani attól, hogy a függetlenségi párt elvot változtatott s így az ország becapása dolgozik, mint támadói, kik a régi szabadelvű pártot akarván feltámasztani, urbi és orbi hirdetik; csak végre reá lépett arra az alapra, melyen Doák alkotásának fokozatos megszüntetése mellett, békés uton Magyarországot a Habsburgok jogara alatt függetlenné és gazdaggá lehet tenni.

Ezeket a szempontokat és tényeket az udvarhelymegyei pártalakulás küszöbén szükségesnek láttam elmondani és egyben hangsúlyozni, hogy Magyarország léteéréken az adott viszonyok között az ferlel meg, ha álláspontunk körvonalozásánál az *erdélyi programot* tesszük magunkévá s jellegénk lesz:

„Függetlenség, mint *cél*, kulturmunka, mint *eszköz* és az egyetértés, mint *alap.*” (y.)

HIREK.

Székeludvarhely, jan. 12.

Ádám Albert meghalt.

Mély meghatottsággal vesszük és adjuk a hirt: Udvarhelyvármegye főjegyzője, Ádám Albert, meghalt. Becsületes lelke félreértette a mai kor jelzavát a tegnapi reggel golyót röpített agyába.

Ravatalánál egyforma meghatottsággal áll meg barát és — ha van ilyen — ellenség; elcsendesedik ott a küzdelem, beborit fátylával mindent a borongó emlékezet, mert megdönt minden hitűket, reményűket a megváltoztatatlan mulandóság dermedő tudata.

Tegnap még itt élt közöttünk, barátai között s becsületos lelkével, jótételező szívével mindnyájunk szeretetét, tisztelőtét kiérdemelte. Emléke bizonyára méltóbb a nyilvánosság o szomorú pillanatához, mint sok kérdés erőny, mely foglalkoztatja a tollat, de a szívet őrösen hagyja. Öszintén bűnök haláladon jó órg barátom, mert tudom azt, hogy a golyó, mely agyadat átjárta sok szeretetet, sok jóséget semmisített meg a rombolás pillanatában. Az élet nevezőjeitől olgyört tested nem tudott védekezni a kienítés ellen, du mintba látánk lelked tiltakozása mögött a bámulatot, hogy miért le kell neked megválnod az élettől, mikor te becsülettel, jóssággal s szeretettel róttad az élet adóját...?

Ádám Albert Bözödön született 1846. január 6-ikán. Iskolai elvégzése után Szolnokdoboka kékkési és szamosujvári járásában szolgabíró volt 1883—1892-ben. Ekkor megvált állásától s mivel mindenképpen szőlővármegyéjében akart szolgálni, ugyanezen évben megválasztatta magát oláhfalusi körjegyzőnek. 1894-ben szolgabíró, majd két évvel később 1894-ben II. aljegyző lett a megyénél, míg 1905. április 17-én főjegyzőnek választották meg. Azóta lankadatlan buzgósággal szolgált hivatalát mind az utolsó napig.

A karácsonyi ünnepeket Budapesten töltötte testvérbarátjánál, Ádám Dénes nyugalmazott táblai bírónál. Újév után jött hazn. Létőfn agyba feküdt, bulérról, álmattanágról panaszkodott, azonban közben-közben felkelt, eldijakurálgatott meg-látogatóival. Péntek u este szintén felkereste egy-két barátja, kikől talán melegebben bucsuzott el mint máskor. És ez volt neki az utolsó estéje. Reggel 7 órakor beült órg karoszekébe s vadászfegyverrel fejbe lötte magát. Az express golyó eleget tett gazdája kívánságának, nyomban kioltotta életét. Irónasztalán végrendelelet hagyott hátra, melyben részletesen intézkedett vagyonaáról. Végrendelelet végrehajtásával Szombathelyi Lajos főkapitányt. kit a megboldogulthoz szoros baráti köllék fűzött, bizta meg.

Ádám Albert ebben a felemás világban, amikor mindenki csak tucatszember akar lenni és örül, ha magát valamiféle klikkbe, érdekcsoportba beferhatja, hogy mások által emeltesse magát s így jusson pozícióhoz, méltósághoz, olismerés-

mátus torony-alap javára ma vasárnap színelőadást rendez. A műkedvelők Csiky Gergely *Két szerelem* című szomorújátékát adják elő.

Iparosok fillérestélye. A „Polgári Önképző-és segélyző-egylet” a hó 14-iki fillérestélyét rendezik: *Iscik* Erzi és *Sindor* Juiska. Közreműködnek: *Scemlér* Ferencz tanár felolvas. Énekel *Manchen* Margit. Monologot ad elő *Paróczay* Mátyás. Legjobb Gramofonon előadást tett *Kaskó* Béla. A „Napraforgó” című népszínmű általános közkívánatra a jövő vasárnap félfelnyarakkal meg fog ismétlődni ezuttal a a Polgári önképző és a segélyző egyesület javára.

A községi elemi iskolát államosították. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az évtized óta vadudó elemi iskola államosítását megoldotta. elfogadván a város által az iskola államosítására tett propozíciókat. A miniszteri leirat értelmében kötelek a város 1908. év végéig az iskolát felépíttetni.

Egyházi estély. A székelyudvarhelyi ref. egyházközség ma, vasárnap d. u. 5 órakor, a ref. kollégium tornacsarnokában tartja második egyházi estélyét, melyre a rendezők a következő érdekes tárgysorozatot állították össze. 1. A gyülekezet éneke. Mint a szép híves patakra. Solt. XLII. 1. vers. 2. Szaval *Bagó* Mariiska. 3. A jótékonyosság gyakorlása czímen felolvasást tart: *Vajda* Ferencz ref. pap eszperes. 4. Goldmark „Air” hegedűn előadja: *Molnár* Géza, harmoniumon kíséri *Doros* György. 5. Szaval: *Nemes* Imre VIII. o. t. 6. Bezáró ének: Áld meg Ur Isten, a te népodot. Éneklő a gyülekezet. Ezen estély jövedelme a szegény iskolás gyermekek javára fog fordíttatni. Belépés ingyenes; kegyes adományokat szívesen fogad a bizottság. Az estély rendezői: *Molnár* Margit és *Kassay* Irén.

Az ipari munkások szabad lyczeumán a múlt vasárnap délután. tekintélyes számú hallgató közönség előtt Dr. *Harmath* Jenő kir. törvényszéki bíró tartott igen tanulságos előadást: *A bűntörténelvénkönyv* 79. §-áról, illetve a jogos védelemről. Lebilincselő érdekeséggel ismertette a tanadással szembenni jogvédőm mérvét, annak helyes alkalmazását, határait nehog az a szélsőségig fajulva önbíráskodássá válják. A tartalmas előadás után *Lampérth* Gézának Munkácsi című hatásoas, szép költeményét *Geryely* György iparos-segéd szavalta igen ügyesen. A hallgatóság köszönetét és olismerését közreműködőknek *Solymossy* Endre biz. elnök fejezte ki. Az előadás a Hymnussal kezdődött és a Szózáttal végződött. Ma délután 2 órakor a Polgári kör nagytermében *Kovács* Dániel ev. ref. koll. tanár tart előadást „Szocializmusról az ó-korban.”

Tanfolyam a kereskedelmi könyvvitel és üzleti levelezés gyakorlati elsajátítása. Kereskedői alkalmazottak és megfelelő előképzettségű bíró iparosok részére — többek megkeresésére — 3 óra terjedő tanfolyamot nyitok. Tanítási idő: vasár- és ünnepnapokon d. e. 1/2-11-1/2-ig. Kezdeté jan. 20. Jelentkezhetni naponként déli 12 órától 2-ig *Spaller* József szakisk. tanárnál Kossuth-utca 33. Rápoly-féle ház.

Az oklándi református társulat, az oklándi imaház javára február 2-ikán zártkörű táncmulatságot rendez. Az estély védnöke: Dr. *Gyarmathy* Dezső országgyűlési képviselő, elnöke Dr. *Ferentzi* Gábor, alelnökei: *Biró* Dezső és *Hegyi* Péter. A mulatságot a község házánál tartják meg és a személyjegy ára 1 kor 20 fillér.

Nőegyleti közgyűlés. A helybeli jótékony Nőegylet f. hó 15-én szerdán, d. u. 2 órakor a vármegyháza kistermében tartandó közgyűlésére az egyesület tagjait azzal a figyelemzetéssel hívjuk meg ismételtén, hogy az alapsz. 6. § f. pontja értelmében jogérvényes határozat hozatalához 20 tag jelenléte szükséges és ha a közgyűlésre 20 tag meg nem jelent, 8 nap múlva új gyűlés hívandó össze, melynek határozata — tekintet nélkül a jelenlevők számára — jogérvényes. Az elnökség. — Itt említjük meg, hogy a választmány a közgyűlést megelőzőleg fél 2 órakor ülésezik.

Műsoros tánczestély. Szentegyházsaluban Dr. *Burnáz* Imre elnökle mellett alakult rendezőbizottság, f. hó 25-én a szegény gyermekek felruházására, tánczestélyt rendez. A tánczestélyt a következő műsor előzi meg: 1. Nyitány, játza az udvarholyi előz zenekar, 2. Szaval *Ferencz* György. 3. Melodráma, előadják: *Csissár* Gábor, *Fazakas* József. 4. Triológ. előadják: *Gócs* Ida, *Menyhárt* Irén, *Pál* Lujza. 5. Énekel *Gócs* Ida. 6. Szaval *Dusitska* Albert. 7. Monologot ad elő *Ferenczy* Andor. — Az estély rendezői: *Daniel* Károly, *Embery* Árpád, *Lántaky* József, *Pap* Albert. A mulatság fél 8 órakor kezdődik.

A belépti díj ára személyenként 1 kor 50 fill. A zenét a székelyudvarhelyi előz zenekar szolgáltatja.

Karácsonya ünnepey Karácsonfalván. Az ottani unitárius Nőegylet — mint tudósítok írja — szép karácsonya ünnepeyét rendezett a könlő tanteremben, az egyf. tagjainak gyermekei és az iskolás úvoudékek részére — felekezeti és nemzeti külömbőség nélkül. *Benczédi* tanító vezetése alatt, a gyermek-sereg körül állva a díszbe álló két fenyőt, énoekelt; mely után *Demeter* Dénes unitárius lelkész mondott megnyitó beszédet. — 4 iskolás növendék szavallata után kiosztották a könyv, tuneszközök, és külömbféle játékszer ajándékokat *Demeter* Dénesnek elnök, *Benczédi* Mózesnek, *Barabás* Irma, *Deák* Róza. A gyermekek öröme loirhatatlan volt s a nap esteje örökre emlékezetes marad nekik. Az iskolások és közönség eneko után, bezáró beszéddel végett ért 9 óra tájban a szép ünnepey, melyen nagy közönség vett részt. Sajnos, helybeli uri közönség két tagja kivételével távolléttel tündökölt. A karácsonyfalvi nőegylet ezuton moud bálás közönlöket mindazon vidéki. főleg oklándi és további helybeli adakozóknak, kik szíves adományokkal: 30 kor. 40 fill. a karácsonyfat gazdagabbá tenui kegyesek voltak.

Korondi agyagipar. A „Magyar Üveg és Agyagujság” január 1-eu megjelent száma írja: Lappunk múlt számában az Iparművészeti muzeum karácsonyi kiállításán látható tárgyak között megemlékeztünk a korondi agyagipar termékeiről is. Ezt a tudósításunkat most avval egészítjük ki, hogy a korondi agyagipar gyűjtő neve alatt Ifj. Gáspár Gyula Korond fűrdői agyag- és majolika-ipar vállalatának termékei szereplenek, ki azoknak egyedül készítője. Gáspár a régi székely fazekas árukat akarja új életre keltetni s amellett, hogy olcsó portékát árusít, a művészetet s így a szépet som téveszti zemo elől s gyártmányában a magyaros, illetőleg a régi székely stílust használja fel nagyon tetszetos díszítésnek. Jól esik, hogy ezt a megérdemelt dicsőeret olyan iparosról kell mondanduk, aki ezen a pályán tulajdonképpen csak jövevény, mert azelőtt mint hivatalnok működött, de nemes törekvése elszóllította onnan, és hogy nem valasztott rosszul, azt gyártmányai fényesen bebizonyították. Kívánjuk neki, hogy ne csak ez erkölcsi sikerben legyen része, hanem anyagi tekintetben is legyen sikeres a működése.

Kivonat a m. hiv. lapból. Sertésorbáncz szorványosan fellépett Kisvolymos községben. — *Bugja* György lövétei lakos munkás igazolványát elvesztette. Megtalálójá Lövéte község előljáráóságának küldje meg.

KÖZGAZDASÁG.

A visszavándorlók letelepítése.

Székelyudvarhely, jan. 9.

Az amerikai vasművek, melyek még alig egy félévvel ezelőtt csak hosszú lejáratu szállításra fogadtak el megbízásokat, ma úgyökökkel kínálatják, távol Keleten gyártmányaikat, hogy megrendelések hiányában üzömüket ne legyenek kénytelonek teljesen beszüntetni. Így is az amerikai vaspiacz legutolsó jelentései már arról szólnak, hogy a nagyobb vasművek egymásután olják ki kohóikat s a munkásoknak egész sereget bocsátják el a gyárokból.

A legtöbbnyire bevándorlókból álló elbocsátott munkások éppen olyan gyorsan hagyják el Amerikát, mint aminő könnyen határozták el magukat arra, hogy szülőföldjüket az új hazával felcseréljék, mert a megélhetés Amerikában jelentékenyen drágább, mint otthon. Ezért a kivándorlók most seregestül lepik el az Európába visszainduló hajókat.

Éppen ezért a mostani alkalom igen kedvező arra, hogy a visszavándorlókat véglegesen itthon tartassuk. A kormány olismerésre méltó tevékenységet fejt ki, hogy az Amerikából visszaérkező honfitársaink mostan a télviz idején, midőn a mezőgazdasági foglalkozás nem ad keresetet, minél hamarabb munkához jussanak. Azonban bármennyire sikerrel is járjon a kormánynak mostani munkaszerző tevékenysége a visszavándoroltak elhelyezéséről, az amerikai gazdasági konjunkturák újból való fellendülése ismét csak arra fogja bírni mindazokat, kik visszajöttek, hogy újból kivándoroljanak Amerikába.

Ennek az előrelátható változásnak, melyre az amerikai gazdasági konjunkturának újból való fellendülése következtében tényleg kilátás is van, lehetőleg elejét kell vennünk és pedig oly módon, hogy a már egyszer visszavándorlókat és azok további sorsát idekötjük szülőföldjükhöz. Éa pedig oly módon, hogy azokat, akiknek nincsen birtokuk, minél hamarabb földhöz juttassuk, hogy az állandóan való letelepedést ezáltal is elősegítsük. Evégből a visszavándorlóknak már megérdemésük alkalmával módot kell nyujtani arra, hogy tudomást szerezzenek, hol

és milyen feltételek mellett vehetnek maguknak földket, melyeken majd letelepedhetnek. Azoknak pedig, akik valamely vidéki ipartelepen vagy bánya-vidéken munkába állanak, ezünten elő kell segíteni az állandó letelepedést. A multbau sokat panaszkodtak a gazdáink, nagyobb gyártelepek és bányaállalatok, hogy munkásbiány következtében nem tudnak teljes üzömmel dolgozni. A konjunkturák azota hazánkban nem fejlődtek vissza és a mostani munkásszerzés alkalmával, midőn a visszavándorlókat juttaták foglalkozáshoz, egyuttal fokozottabb gondot kell fordítanunk honi vállalatainknak a munkásjóléti viszonyok kiterjesztésre és fejlesztésre. Ha azok a munkások, akiket most a munkanélküliség kényszerített a visszavándorlásra az egyes telepeken, ahol munkába állanak, nemcsak munkát, hanem állandó hajlékot is kapunk, ahol családjukat elhelyezhetik, vagy pedig családót is alapíthatnak, ugy ezzel is már egy határozó intézkedést tettünk a jövőben újra beálló kivándorlási alkalom korlátozására. A földhöz vagy a telephez kötött munkás, aki állandó keresethez jutott, uem fog a legelső alkalommal ismét a kivándorlással foglalkozni, hanem megmarad állandó munkahelyén.

A munkások leköttetésével így nemcsak állandó munkához juttatunk egy nagyszámú munkássereget, hanem a kivándorlást is megakadályozhatjuk.

Gazda.

Birtokossági közgyűlés. A helybeli köz-birtokosság f. hó 5-éu rendkívüli közgyűlést tartott, melyen az össze székelyudvarhelyi birtok 1/4-ed része szabályszerűleg képviselve volt. A közgyűlés elfogadta a birtokossági tanács azon javaslatát, hogy a három határpásztor bére 1908. évbea készpéz legyen, meg pedig minden hold birtok után, tekintet nélkül annak mennyiségére 80 fill. Elfogadta és a netáni felbbezésre kitűzött 15 napi határidő letelte után helybenhagyta végelt a miniszteriumhoz felterjeszteti határozata a legelő reudtartást is, melynek gondos előkészítéséről *Ullathy* Miklós, birtokossági elnöknek jegyzőkönyvi köszönetet nyilvánított a közgyűlés.

NYILTTER.

Nyilatkozat.

Az „Udvarhelyi Híradó” január 5-iki számában Palifka Gyula, Wilcsok Jenő, Gróf Bethlen Károly és Rubig László urak által közzétett nyilatkozatra vonatkozólag, a közönség kellő tájékoztatása végett szökevényesen tartjuk kijelenteni, hogy Gáspár Gyula urtól, a köztünk felmerült incidensből kifolyólag kért lovagias elégtételt megtagadtuk, s ezen körülményt fenn nevezett megbízottaival szokásos módon közlöttük.

Megtagadtuk pedig azért, mert Gáspár Gyula urat, korábbi viselt dolgaiból kifolyólag nem tartjuk méltónak arra, hogy valakitől lovagias elégtételt kérhessen, illetve kaphasson.

Parajdon, 1908. január 7-én.

P. Ferenczy Pál
Kovács Gábor joghallgató.

Kiadja: Becsek D Fia könyvnyomdája.

Vidéki hátrálékos előfizetőinket tisztelettel kérjük sziveskedjenek esedékes díjaikat beküldeni.

A kiadóhivatal.

3 szép festett szoba,

konyha, kamara, külön udvarral szent György naptól kiadó, értekezhetni: Soha Aladár könyvkötészetben Székelyudvarhely.

Király-utca 28. szám alatt levő

háza eladó.

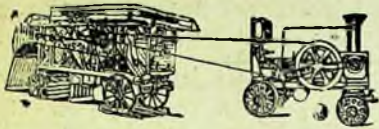
Értekezhetni lehet öso. Kovács Albertnével, Bethlen-utca 7. sa.

Képviselőt keresünk Székelyudvarhely és környékére magánfelek látogatására magas jutalék mellett. Ajánlatok kimerítő referenciákkal „Munkácsy” fényképnagyító és festészeti műterem, Budapest, VIII., József-körút 21. sz.

KALMÁR ÉS ENGEL

motor és gépgyára

Városi raktár: **BUDAPEST** Gyár és iroda: VI. Utca-utca 19.
 Ajánlja egy cséplőgép, mint malomüzemre leg egyszerűbb benzomotorjait, benzinelocomobiljait, valamint szivógázmotorjait, melyek V. Lípót-körút 18. barmikor üzemben megtekinthetők

teljes jótállás kifizetés után! Egyedül létező újdonság!

Ezen motorok egyenletes járása és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratlanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen — Olcsó árak részletfizetés

Sz. 4093 - 1907.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város képviselőtestületének 1907. évi június hó 17-én kelt 112—907. számú véghatározatával az Iskola-utca és Sósfürdőnél építendő hidak munkáit 600 korona összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok fogantatásának biztosítása céljából az 1908. január hó 19-ik napjának d. e. 9 órájára a Székelyudvarhely városi tanács nagytermében zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség utáni számítható s a részletes feltételekben előirt 10%-nyi bántapénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a város mérnökénél a rendes hivatalos órákban d. e. 8—12 és d. u. 3—5 óráig naponként megtekinthetők.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1908. év január hó 11-én.

Bodó Ferencz,
városi mérnök.

Gotthárd János,
polgármester.

Végrh. 594—1907 sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenol közhírré teszi, hogy az okládi kir. járásbírósnak 1907. évi Sp. 82/2. sz. végzése következtében Dr. Péterfy Áron ügyvéd által képviselt Homoródalmás község földbirtokosága Barra Sándor és t. almái 1. olten 525 kor. 36 fill. s jár. erejéig 1907. évi deczeber hó 29-én fogantatott végrehajtás útján le- és felülfogalt és 1680 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: I. Barra Sándornál 2 ökör, 2 tehén, 4 borjú és 2 bivaly. II. Boka Sándornál 3 szekér és széna. III. Bodor Lőrincznel 2 ló nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek az okládi kir. járásbírósnak 1907. évi V. 358/2. sz. végzése folytán 525 kor. 36 fill. tőkekiegészítés, ennek 1907. évi január hó 1. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltódíj és oddig összesen 136 kor. 42 fillérben bíróilag már megállapított költ. ségek erejéig, Homoródalmás városi elperesés leendő megtartására 1908. évi január hó 24-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezenol oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, azübség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfogaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Oklád, 1908. január hó 8. án.

Pollák Ignác, kir. bír. végrehajtó.

Birtok felosztás

A kath. egyház tulajdonát képező és a külső Kossuth-utca, Budvár-ut és Sósfürdő-ut közt lévő 4 holdas birtok 2—300 öles parcellákban eladódik. — Ár négyszög-ölenki nt 6—12 korona

Érdeklődők a felosztási tervet és feltételeket Dr. Valentsik Ferencz ügyvéd irodájában megtekinthetik. A nyilvános magán árverés útján való eladás vasárnap, december 29-én délután 2 órakor a helyszínen történik.

Plebánia hivatal.

legjobban szerkesztett, teljesen független nagy napilapot járítani óhajt, fizesse elő

„Az Újság“-ot!

Előfizetési ára: Az Újság terjedelmes rendszeren 28 32 oldal. Vasárnap és ünnepnapokon

Egész évre K. 28.—
Félévre „ 14.—
Negyedévre „ 7.—
Egy hónapra „ 2.40

60 100 oldal

Megrendelsi czím: AZ ÚJSÁG kiadóhivatala. Budapest, V. kerület, Bákóczy-ut 51. szám.

TÖRLEY

TALISMAN

Adjon néhány szót a gyenge Maggi-féle levelebe.

Készítik: MAGGI GYULA és TÁRSA.
Iroda: WIEN VI. Gyár: BREGENZ

Képes és mesés könyvek óriási választékban.
Gyermekjátékok nagy raktára

Tisztelettel hozom tudomására a n. é. közönségnek hogy

KARACSONYI és ÚJÉVI BAZÁROMAT

f. évben Florian Bogdán ur Kossuth-utcazi üzletében (saját üzletemmel szemben nyitottam meg. — Tekintettel a legszebb választékra rátáromra és a legelső helyeken történt bevásárlásaimra, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a n. é. közönség igényeit minden tekintetben kielégíthetem, miért is szíves jóindulatukat kérve, maradtam teljes tisztelettel

DRAGOMAN S. J.
Uj. DRAGOMÁN DOMOKOS.

Felnőttek részére legszebb és újabb tárgyak.
Ezüst és fémárakban nagy raktár.

Villamos világítási szerelvények raktára

Van szerencsénk a n. é. közönség szíves tudomására adni, hogy a helybeli piacon, üzletünkben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő villamos világításhoz szükséges szerelvényekből alandó raktárt állítunk fel, mely célból az előnyösen ismert Ditmár R. budapesti céggel lépünk összeköttetésbe. Említett cég, mely elsőrangú e tere

Villamos világításhoz szükségeltető égőtestek, luszterek stb.

legjobb és legszebb kivitelben, gyári árak mellett bocsátott rendelkezésünkre és 2—3 hét múlva egy oly dusan felszerelt raktárt leszünk képesek a nagyérdemű közönségnek bemutatni, mely a legkényesebb igényeknek is megfelelői képes leendő. Állandó raktárt fogunk tartani mindentféle kellékekből, hogy egyáltalán üzembavarok teljesen elkerülhetők lesznek. A n. é. közönséget saját érdekében tisztelettel kérjük

raktárunk felállítását bevárni, mivel ezáltal tetemes pénzmegtakarítást és tetszés szerinti választása által csinos és megbízható berendezést fog jutányosan kapni.

Midőn új vállalatunkat szíves pártfogásába ajánljuk, vagyunk kíváló tisztelettel

RÖSLER és GÁBOR.